

Здружение на лиценцирани енергетски контролори
ЗЛЕК - Скопје

ул. Дебарца бр.11, 1000 Скопје, тел.: +389 70 317504
+389 78 304045

Здружение на лиценцирани енергетски
контролори **ЗЛЕК** ДОО
Бр. 11/18
21.12. 201 8 год.
СКОПЈЕ

Министерство за економија на РМ
ул.: „Јуриј Гагарин“ број 15,
1000 Скопје

До Секторот за енергетска
ефикасност

Наш број: 24/17
ЕМБС: 7218524
ж. с-ка: 210072185240175
Депонент на: НЛБ Тутунска Банка
АД Скопје
info@zlek.org

ДАТА: 21.12.2018

Почитувани,

Врз основа на Нацрт - Законот за енергетска ефикасност ги приложуваме нашите основните забелешки и забелешките по одредени членови и изразуваме барање за:

1. Работна средба со стручните лица – инженерите, кои беа ангажирани во изработката на овој закон, со присатни лица од МЕРМ, за да ги расчистиме спорните членови од овој Нацрт – законот.
2. Транспарентна и широко инклузивна постапка, уште во концептуалната фаза, за носење на правилниците за енергетска ефикасност кои се составен дел на овој закон, а со цел да се добие поквалитетна и лесно применлива регулатива.

Воедно ја изразуваме нашата подготвеност за понатамошна соработка со Министерството.

Со почит,

Претседател на ЗЛЕК
М-р Жанина Стаменкова дги

Прилог: Забелешки на Нацрт-законот за енергетска ефикасност.

Здружение на лиценцирани енергетски контролори
ЗЛЕК - Скопје

ул. Дебарца бр.11, 1000 Скопје, тел.: +389 70 317504
+389 78 304045

ЗАБЕЛЕШКИ НА НАЦРТ НА ЗАКОНОТ ЗА ЕНЕРГЕТСКА ЕФИКАСНОСТ

**Забелешки на Нацрт законот за енергетска ефикасност објавен во јавноста преку
ЕНЕР на 07.12.2018:**

ОСНОВНИ ЗАБЕЛЕШКИ:

1. Законската регулатива за енергетската ефикасност, која се однесува на зградите/објектите, вклучувајќи ги и инсталационите системи, би требало да биде во рамките на Законот за градење.
2. Заради начинот на кој се носат законите (во Собрание) и инертноста на истиот, Законот за енергетска ефикасност треба да ја дава законската рамка и да ги даде насоките на стратешко ниво, а деталите кои се однесуваат на оперативно ниво да се регулираат со Правилници, кои се полесни за подобрување и менување, бидејќи се во надлежност на министерствата, во конкретниот случај МЕРМ.
3. Да се внесат обврската на објектите на јавниот сектор за енергетски контроли од страна на фирми со Лиценца за вршење на енергетска контрола, со точно определена законски рок, во кој треба да бидат обезбедни. Оваа обврска беше внесена во Третиот нацрт закон, но не ја видовме во актуелниот. Во развиениот свет оваа обврска е главниот фактор кој влијае на поттикнување на енергетската ефикасност и бенефитите од неа.

ГЛАВА 5

4. Во Глава 5, именувана „Енергетски контроли во индустријата и комерцијалниот сектор“, како што е презентирана, во смисол на наслови и поднаслови, за големите претпријатија има еден член (Член 15: Обврски на големите претпријатија), а останатите членови (Членови: 16,17,18 и 19) се однесуваат на објектите во индустријата и комерцијалниот сектор за кои се воведуваат дополнителни лиценци и овластувања. Ако е така, тоа е неприфатливо и тие членови треба да се избришат.

За сите енергетски контроли, освен можеби за големите потрошувачи, се оспособени фирмите со Лиценците за вршење енергетска контрола преку енергетските контролори кои се обучени за користење на Правилникот за енергетски контроли. Негов составен дел се Методологијата одгоре - надолу и Методологијата оддолу - нагоре, за мерење и

верификација на заштедата на енергија при исполнување на предусловите од Директивата ЕУ 2006/32/ЕК. Во Содржината на Правилникот за енергетска контрола (страна 84-86) се посочени поднасловите кои се однесуваат на резиденцијален сектор, нерезиденцијален сектор, индустрија и транспорт, за кои имавме обуки и на кои се придржуваме при правење на енергетски контроли. Не сме почувствувале потреба за дообука, но доколку авторите на овој закон, со претходно доставени аргументи, сметаат дека е таа потребна, истата може да се реализира преку следната редовна дообука. Колку што ни е познато, никаде во светот нема предвидено дополнителни лиценци и овластувања за индустриски и комерцијални објекти.

5. Дополнителни овластувања и лиценци може евентуално да има за големи претпријатија или големи потрошувачи (Глава 5) и насловот на Глава 5, во тој случај, би требало да биде ОБВРСКИ НА ГОЛЕМИ ПРЕТПРИЈАТИЈА (и/или ПОТРОШУВАЧИ), а евентуално во поднаслов да стои: Енергетски контроли во индустрија и комерцијален сектор. При тоа, треба точно да се дефинира дали тие би се однесувале на големите претпријатија, и ако е така би се нагласило дека обврските се заради општествена одговорност (големо претпријатие не мора да е голем потрошувач), или на големите потрошувачи, со претходно дефинирање на индикатори за енергија за дефинирање на голем потрошувач.

6. Во главата 5 се спомнува и контрола на процеси. Процесите во индустрискиот сектор не треба да опфатени со лиценци и овластувања за енергетска контрола. За контрола на процесите се потребни соодветни експерти, за секој процес посебно, и нив си ги ангажираат приватните компании за зголемување на профитабилноста, и без некој да им ја наметне обврската. Процесите да се избришат од сите членови каде се спомнуваат.

КОМЕНТАР: Акцентот на законската регулатива треба да е на обврските на јавните објекти, како и секаде во развиениот свет.

ЗАБЕЛЕШКИ ПО ЧЛЕНОВИ ОД ЗАКОНОТ:

ЧЛЕН 1

Став 6) Да се избрише.

КОМЕНТАР: Енергетските контроли во индустријата и комерцијалниот сектор ги вршат фирмите со Лиценца за енергетска контрола преку постоечките енергетски контролори кои се обучени, низ досегашната обука, за комерцијален сектор и индустрија и нема потреба од ова разграничување.

ЧЛЕН 2

Став 1) Да стои: Намалување на енергетските потреби во Република Македонија преку применување на мерки за зголемување на енергетска ефикасност заради зголемување на енергетскиот интегритет, суверенитет и имунитет на земјата; (*другите Членови да се поместат за едно место во редоследот*).

Став 2) (*по ново 3*), алинеа 3, да стои: „намалување на загадувањето и другите штетни влијанија врз животната средина“;

ЧЛЕН 3

Став 22) Да стои „вкупна корисна **греана** подна површина“ и да се додаде „исклучувајќи ги негреаните простори како скалишниот простор, складишта и други негреани простории“.

КОМЕНТАР 1: Овој предлог е со цел да нема недоразбирање бидејќи, ако некој не ја прочита дефиницијата, може погрешно да го свати терминот. Корисна површина во комуникација меѓу инженери не се однесува, автоматски, на греана површина.

Став 23) Дефиницијата за *големо претпријатие*, во контекст на законот за енергетска ефикасност, мора да се поврзе и со потрошувачката на енергија, во контекст на голем потрошувач. Но, доколку обврските на големите претпријатија произлегуваат како нивна социјална одговорност, тогаш дефиницијата да остане, но да се појасни причината за обврската која им се наметнува.

Став 25) Дефиницијата не е сосема јасна. Се користи збор „елемент“ кој треба да се дефинира.

Предлагаме: „Систем за управување со енергија“ е планирање и извршување на мерки и операции со кои се контролира производството и/или потрошувачката на енергија заради постигнување на енергетски ефикасна цел.

Став 34) Да се додаде и: „термичка обвивка на зграда ја претставуваат интегралните елементи на зградата кои го разделуваат кондиционираниот од некондицираниот простор“.

КОМЕНТАР: „Термичка обвивка на зграда“ и „обвивка на зграда“ се различни поими. На пример: сидовите во подрумот, ако е загреан, се дел од термичката обвивка, но ако не е загреан се дел од обвивката, а не се дел од термичката обвивка.

Став 42) Да се избрише, заради аргументацијата за Член 1, став 6.

Став 49) Да се прецизира терминот „добро“ во смисол на: апарат, објект или услуга.

Во овој закон да се дадат дефиниции и за:

- Потврда за усогласеност

Предлог: Потврдата за усогласеност е официјален документ кој се издава врз основа на проектната документација и е задолжителен дел од документацијата за добивање на Одобрение за градба. Регулиран е со Законот за градба.

- Елаборат за енергетска ефикасност

Предлог: Елаборатот за енергетска ефикасност е документ кој се изработува во фаза на проектирање. Целта на овој документ е да се добие енергетски ефикасен објект. Регулиран е со Законот за градба.

- Извештај од енергетска контрола

Предлог: Извештај од енергетска контрола е официјален документ кој е резултат на спроведена енергетска контрола на објекти и правни лица, вклучувајќи ги и индустриските и комерцијалните објекти. Регулиран е со Законот за енергетска ефикасност, со Правилник за енергетска контрола.

- Извештај од енергетска контрола на големи претпријатија/потрошувачи

Предлог: Извештај од енергетска контрола на големи претпријатија/потрошувачи е официјален документ кој е резултат на спроведена енергетска контрола на големи претпријатија/потрошувачи.

ЧЛЕН 4

Став 2) Да се додаде Алинеа 7: „Подобрување на социјалниот статус на населението со намалени трошоци за енергија, зголемен комфор за живеење и престој“.

ЧЛЕН 7

Да се додаде информација за тоа врз основа на кој документ (правилник, упатство) се изготвува Програма за енергетска ефикасност.

ЧЛЕН 8

Став 1) Да се додаде информација за тоа врз основа на кој документ документ (правилник, упатство) се изготвува Стратегија за реконструкција на згради.

Став 6) Да се додаде: „и негово јавно објавување на веб-страната на МЕРМ.

ЧЛЕН 10

Став 1) Да се додаде: „што е прикажано во енергетските контроли, испорачани од фирми со Лиценца за вршење на енергетска контрола, на секои 3 години.“

Став 2) Да се додаде: „Податоците за енергетските карактеристики се засновани на енергетските контроли на објектите, испорачани од фирми со Лиценца за вршење на енергетска контрола“.

Став 3) Да се додаде: „Податоците за енергетските карактеристики се засновани на енергетските контроли на објектите, испорачани од фирми со Лиценца за вршење на енергетска контрола“.

БАРАЊА:

- Да се воспостави обврската на јавниот сектор за енергетски контроли на 3 години заради тоа што истиот се финансира од парите на граѓаните и заради тоа што треба да е пример, наместо што таа обврска е избришана од Третиот нацрт закон каде се предвидуваше на секои 5 години.

- Да се воведат обврска секоја јавна институција да има вработено по најмалку еден енергетски контролор, а не да се предвидуваат дополнителни обуки за вработени во јавниот сектор (Член 12, став 2, алинеа 10). Тоа е непотребен дополнителен трошок.

- Да се дефинира крајниот рок за обезбедување на енергетски контроли и сертификати за енергетските карактеристики на јавните објекти кој не смее да е подолг од 3 години од донесувањето на овој Закон (во нкој случај по стапување на РМ во ЕУ како што е беше реодлуката на претходната влада).

**Здружение на лиценцирани енергетски контролори
ЗЛЕК - Скопје**

ул. Дебарца бр.11, 1000 Скопје, тел.: +389 70 317504
+389 78 304045

- Да се смени терминот „корисна подна површина“ со „корисна греана подна површина“.

Став 5) Да се смени 1% во 10% (за да се почувствува вистинско влијание на енергетската ефикасност во јавниот сектор).

КОМЕНТАР: Ни требаат 100 години за да бидат опфатат сите објекти, што е повеќе од векот на експлоатација на еден објект.

ЧЛЕН 11

Став 1) Да се додаде на крај: „и енергетските контроли.“

Став 6) и 7) Наместо „експерт или правно лице како алтернатива“ да стои „да ангажираат фирма со Лиценца за вршење на енергетска контрола или да вработи енергетски контролор“.

Став 9) Да се додаде: „и да ги објавуваат на соодветната web – страна“.

КОМЕНТАР: Сите ажурирани податоци мора да бидат достапни за јавноста.

V ДЕЛ

ЧЛЕН 16, ЧЛЕН 17, ЧЛЕН 18 и ЧЛЕН 19 ДА СЕ ИЗБРИШАТ.

КОМЕНТАР: ЗА НОВО ВОВЕДЕНИ „ОВЛАСТЕНИ И ЛИЦЕНЦИРАНИ КОНТРОЛОРИ ВО ИНДУСТРИЈАТА И КОМЕРЦИЈАЛНИОТ СЕКТОР“ НЕМА НИТУ ПОТРЕБА, НИТУ АРГУМЕНТИ.

Продолжение на објаснувањето од ОСНОВНИ ОПШТИ ЗАБЕЛЕШКИ, точка 5:

Во 2014 година беа обучени околу 280 енергетски контролори. Во 2017 година се одржаа дообуки на кои ги продолжија овластувањата околу 150 контролори, продлабочувајќи го знаењето. Околу 280.000 евра чинеа обуките исфинансирани од инженерите – енергетски контролори, а без тие да можат да ги ефектуираат овластувањата кои ги добија. Контролорите беа стимулирани да одат на обуки заради обврските кои беа законски регулирани во 2014 година (за јавни објекти; за издавање и продавање на објекти; за нови и објекти под реконструкција), а потоа и анулирани, во март 2015 година.

Енергетските контролори како инженери со најмалку 5 години работно искуство немаат никаква потреба од дополнителни овластувања. Што е тоа што не може да го

**Здружение на лиценцирани енергетски контролори
ЗЛЕК - Скопје**

ул. Дебарца бр.11, 1000 Скопје, тел.: +389 70 317504
+389 78 304045

испорача фирма со Лиценца за енергетска контрола (со екипа од архитект, градежен инженер, машински инженер и електро инженер) со сегашните овластувања, во еден хотел, деловен простор, дуќан, трговски центар или производствен погон.

Постојано се предизвикуваат потреби од нови обуки, но не и фронт за работа за обучените. Обуките не смеат да бидат цел сами за себе. На редовните дообуки може да се направи некое проширување на знаење, ако се смета дека е потребно.

Евентуално за машинската струка може да се воведат две нивоа на овластувања од кои повисокото би било за големите потрошувачи, но тоа би се регулирало со Правилник.

Со законов треба да се наметнува обврска само на јавниот сектор кој користи наши заеднички пари и кој има обврска кон сите нас за нивно рационално и ефикасно користење, барем во оваа фаза на развој на општеството.

ЧЛЕН 34

Став 4) Треба да е дел од Правилник, а не од Закон. Да се избрише во целост.

Став 5) алинеа (4) и алинеа (5) се погрешно дефинирани и треба да се избришат од сертификат за енергетски карактеристики на згради.

ЧЛЕН 35

Став 1) алинеа 1: да се дефинира поимот „интегрирана енергетска карактеристики на зграда“;

алинеа 4: дали се мисли на општи податоци наместо општи карактеристики;

алинеа 6: да се објасни на кои референтни вредности се мисли;

алинеа 11: Дали е потребен овој податок во овој момент?

ЧЛЕН 51,52, 53, 54, 55, 56, 57

Висините на глобите да се преиспитаат бидејќи се несоодветни за нашето општество, особено за физички лица. За правни лица не можат да бидат линеарни, туку процент (1% или 2%) од приходот во претходната година. Глобите да се дефинираат како максимална вредност, а да не се фиксни. Пред казнување мора да има можност за опомена, укажување и подобрување и тоа законски да се регулира. Мора да имаме стимулативна и позитивна наместо рестриктивна законска регулатива.

**Здружение на лиценцирани енергетски контролори
ЗЛЕК - Скопје**

ул. Дебарца бр.11, 1000 Скопје, тел.: +389 70 317504
+389 78 304045

Заклучок: Во изготвување на законската регулатива која се однесува на енергетската ефикасност, особено на правилниците, треба да бидеме вклучени, како Здружение на фирми со овластување за енергетска контрола ЗЛЕК, уште од самиот почеток, во фаза на концептуално решение, за да не се доведуваме во ситуација на квалитативни забелешки како за конкретниот Нацрт – закон за енергетска ефикасност. Процесот на донесување на правилниците треба да е транспарентен, да се објават јавно креаторите на истите и уште во фаза на создавање на законската регулатива да се организираат „think-tank“ – ови од стручни лица, експери и инженери кои се директно инволвирани во темите, заради добивање на добра и практично лесно применлива законска регулатива.

Со почит,

ЧЛЕНОВИТЕ на ЗЛЕК

Здружение на лиценцирани енергетски контролори
ЗЛЕК - Скопје

ул. Дебарца бр.11, 1000 Скопје, тел.: +389 70 317504
+389 78 304045

ЧЛЕНОВИ НА ЗЛЕК (здружение на фирми со Лиценца за вршење на енергетска контрола)		
р.бр	Име на фирма	Број на овластени контролори
1	МАЦЕФ	4
2	Делта Проект	4
3	Тимел проект	3
4	Це Про Сард	2
5	Перкан Проект	2
6	Доминус	2
7	Јорд	2
8	Простор-проект	2
9	Еко делта	2
10	Проценка	2
11	Генико	2
12	Еко контрол	2
13	Арс инженеринг	2
14	ТП Антевска	2
15	Елко инг	3
16	Зд визија инженеринг	2
17	Боби турс	2
18	Идеа Консалтинг	2
19	Инженеринг Теракота	2
20	Јуринг	2
21	Хидро-теја	2
22	ЦУГС Наце Буџони	2
23	Димензија ДОО	2
24	ТДИ Дом Дизајн ДОО	2
25	Бортас	2
26	Ди Вентура	2
Вкупно:		58